

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Arrest nr. 55/2024 van 16 mei 2024 van het Grondwettelijk Hof over het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van artikel 3 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 9 juni 2023 “tot wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat het invoeren van overgangsmaatregelen voor vergunningen in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof betreft”, ingesteld door Jan Stevens - rolnummer 8066

1. Voorgeschiedenis

Op 10 maart 2023 keurde de Vlaamse Regering de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) definitief goed. In dat akkoord zijn verschillende maatregelen opgenomen.

Het goedgekeurde PAS (VR 2023 1003 DOC.0250/4, pag. 79-80) vermeldt als volgt: “De geldigheidsduur van vergunningen van veehouderijen en mestverwerkingsinstallaties die nog aflopen in 2023 wordt decretaal verlengd tot eind 2023. Een gelijke verlenging wordt eveneens toegepast voor vergunningen die afliepen in 2022 en waarvoor tijdig een hernieuwing werd aangevraagd.”

Het decreet van het Vlaamse Gewest van 9 juni 2023 voorziet in een verlenging van de geldigheidsduur van de milieu- en omgevingsvergunningen van veehouderijen die zijn afgelopen in de loop van 2021, 2022 of 2023 en waarvoor, gelet op de stikstofproblematiek in speciale beschermingszones, nog geen nieuwe vergunningsaanvraag kon worden ingediend conform de nieuwe regels van de definitieve PAS-regeling.

Dit decreet van 9 juni 2023 “tot wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat het invoeren van overgangsmaatregelen voor vergunningen in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof betreft”, werd op 6 juli 2023 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en trad op 7 juli 2023 in werking.

2. Procedure

Bij verzoekschrift dat aan het Grondwettelijk Hof is toegezonden op 15 juli 2023 en ter griffie is ingekomen op 18 juli 2023, is beroep tot gedeeltelijke schorsing en vernietiging ingesteld van artikel 3 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 9 juni 2023 "tot wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat het invoeren van overgangsmaatregelen voor vergunningen in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof betreft", door de heer Jan Stevens. Die zaak werd ingeschreven onder nummer 8066 van de rol van het Grondwettelijk Hof.

Verzoeker voert volgend middel aan:

Schending van de artikelen 10, 11, 12 en 14 van de Grondwet, afzonderlijk genomen en in samenhang beschouwd met:

- de beginselen van rechtszekerheid, verworven rechten en legitieme verwachtingen;
- artikel 190 van de Grondwet en het beginsel van behoorlijke bekendmaking;
- het strafrechtelijk legaliteitsbeginsel, artikel 7.1 van het Europees Verdrag voor de Bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM), artikel 15.1 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten (IVBPR) en het verbod van retroactiviteit;
- de schulditsluiting-regel, ook gekend onder het adagium "nulle crimen sine culpa";
- de strafrechtelijke beginselen, gekend met de adagia "lex mitior" en "lex certa".

De aangevoerde ongelijke behandeling/discriminatie heeft betrekking op de bestreden onderdelen van art. 394/2 van het decreet betreffende de omgevingsvergunning die bepalen dat als de vergunningstermijn is verstreken in 2021 of 2022 er tijdig een hernieuwingsaanvraag ingediend moest zijn om onder de overgangsregeling te vallen terwijl de vereiste van tijdige hernieuwingsaanvraag niet wordt gesteld als de vergunningstermijn verstreken is of verstrijkt in de loop van 2023.

De griffier van het Grondwettelijk Hof heeft bij brief van 21 augustus 2023 de Vlaamse Regering in kennis gesteld van voormeld beroep tot gedeeltelijke vernietiging en van de mogelijkheid om binnen de vijfenveertig dagen na ontvangst van deze kennisgeving een memorie bij het Grondwettelijk Hof in te dienen.

De omzendbrief VR 2009/23 van 16 januari 2009 betreffende het Grondwettelijk Hof bepaalt dat, als een decreet van het Vlaams Parlement in het geding is, de Vlaamse Regering altijd een memorie indient. Meester Gregory Verhelst met kantoor te 2000 Antwerpen, Bouwmeestersstraat 11, werd dan ook aangesteld teneinde de belangen van de Vlaamse Regering te verdedigen in deze zaak.

3. Arrest nr. 152/2023 van 9 november 2023

Met het arrest nr. 152/2023 van 9 november 2023 heeft het Grondwettelijk Hof de vermelde vordering tot schorsing verworpen. Dit arrest is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 1 maart 2024.

Het Grondwettelijk Hof oordeelt in dit arrest ten gronde dat uit de uiteenzetting van het middel blijkt dat alle onderdelen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat alle vergunningen die vervielen in 2022, automatisch voor onbepaalde duur werden verlengd door het persbericht dat werd verspreid door de Vlaamse Regering op 23 februari 2022. De verzoekende partij leidt daaruit af dat de bestreden bepalingen die verlenging op retroactieve wijze zouden beperken tot de vergunningen waarvoor tijdig een hernieuwing werd aangevraagd. Echter kan een persbericht vanwege de Vlaamse Regering waarin een maatregel wordt aangekondigd, uit zijn aard zelf, met name wegens het louter informatieve karakter en het gebrek aan bindende kracht ervan, niet volstaan om de decretale vergunningsplicht te wijzigen of op te heffen, noch om de geldigheidsduur van een specifieke vergunning te verlengen.

Het Grondwettelijk Hof concludeert dat het enige middel berust op een verkeerd uitgangspunt en derhalve niet ernstig is.

Aangezien een van de grondvoorwaarden om tot schorsing te kunnen besluiten daarmee niet is vervuld, verwerpt het Grondwettelijk Hof de vordering tot schorsing.

4. Arrest nr. 55/2024 van 16 mei 2024

Het Grondwettelijk Hof heeft zich op 16 mei 2024 vervolgens uitgesproken over voormeld beroep tot vernietiging bij wege van arrest nr. 55/2024.¹

Het Grondwettelijk Hof stelt vast dat het decreet van 9 juni 2023 een regeling invoert die toelaat vergunningen voor veehouderijen of mestverwerkingsinstallaties die verlopen in 2021, 2022 en 2023, te verlengen tot 31 december 2023, en hun de mogelijkheid te bieden een (nieuwe) hernieuwingsaanvraag in te dienen, in de veronderstelling dat er op dat moment een decretaal kader rond stikstof beschikbaar zal zijn.

Bij artikel 2 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 22 december 2023 “tot wijziging van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning, wat het invoeren van overgangsmaatregelen voor vergunningen in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof betreft” (hierna : het decreet van 22 december 2023) werd artikel 394/2 van het decreet van 25 april 2014, zoals ingevoegd bij artikel 3 van het decreet van 9 juni 2023, inmiddels vervangen. Het Hof spreekt zich dus uit over de grondwettigheid van artikel 394/2 van het decreet van 25 april 2014, zoals ingevoegd bij artikel 3 van het decreet van 9 juni 2023 en zoals het van toepassing was vóór de wijziging ervan bij het decreet van 22 december 2023, waarbij het decreet van 9 juni 2023 rechtsgevolgen heeft gehad vanaf de inwerkingtreding ervan op 7 juli 2023 tot 29 november 2023.

Het Grondwettelijk Hof oordeelt ten gronde opnieuw dat uit de uiteenzetting van het middel blijkt dat alle onderdelen zijn gebaseerd op de veronderstelling dat alle vergunningen die vervielen in 2022, automatisch voor onbepaalde duur werden verlengd door het persbericht dat werd verspreid door de Vlaamse Regering op 23 februari 2022. De verzoekende partij leidt daaruit af dat de bestreden bepalingen die verlenging op retroactieve wijze zouden beperken tot de vergunningen waarvoor tijdig een hernieuwing werd aangevraagd. Echter kan een persbericht vanwege de Vlaamse Regering waarin een maatregel wordt aangekondigd, uit zijn aard zelf, met name wegens het louter informatieve karakter en het gebrek aan bindende kracht ervan, niet volstaan om de decretale vergunningsplicht te wijzigen of op te heffen, noch om de geldigheidsduur van een specifieke vergunning te verlengen.

Het Grondwettelijk Hof concludeert dat het enige middel berust op een verkeerd uitgangspunt en niet gegrond is.

Het Grondwettelijk Hof verwerpt om die redenen dan ook voormeld beroep tot vernietiging.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhail DEMIR

¹ De griffier van het Grondwettelijk Hof heeft bij e-mail van 29 mei 2024 de Vlaamse Regering officieel in kennis gesteld van arrest nr. 55/2024 van 16 mei 2024 van het Grondwettelijk Hof.

- Bijlage: Arrest nr. 55/2024 van 16 mei 2024 van het Grondwettelijk Hof